

Vocea Civică

Volumul 5, Nr. 2 (23)

Martie-Aprilie 1999

◆
Interviu cu

Mihai Perebinos,

*Președinte,
Asociația primarilor și
colectivităților locale
(pag. 2)*

◆
Interviu cu

Victor Popa,

*Expert,
Fundația "Viitorul"
(pag. 4)*

◆
Michael K. Briand:

*"Cele cinci principii
de bază ale unei
comunități prospere"*

(pag. 12)

◆
Igor Boțan:

*"Efectele reînregis-
trării partidelor politice"*

(pag. 13)

Buletin informativ

Moldova

Aflat la Washington pentru a participa la sărbătorirea unei jumătăți de secol de la înființarea Alianței Nord-Atlantice, NATO, președintele Republicii Moldova, dl Petru Lucinschi, a avut o întâlnire, vineri 23 aprilie, cu președintele IFES, Richard W. Soudriette. Au mai participat, dl Ceslav Ciobanu, ambasadorul Republicii Moldova în Statele Unite, dl Nicolae Tăbăcaru, Ministru al Afacerilor Externe, și dl Valeriu Pasat, Ministru al Apărării. Din partea fundației noastre au mai fost de față dna Juliana G. Pilon, director de programe pentru Europa și Asia, și dl Michael Conway, coordonator de programe în același departament.

Președintele Petru Lucinschi a mulțumit pentru activitatea prodigioasă a biroului IFES din Moldova. Discuțiile au inclus un larg spectru de probleme, de la situația politică și socială a Republicii Moldova pînă la necesitatea perfecționării cadrului legislativ ce guvernează desfășurarea unor alegeri libere și corecte, de la căutarea soluțiilor de balansare a răspunderilor în stat pînă la transparența și corectitudinea campaniilor electorale.

S-au discutat, de asemenea, modalitățile prin care IFES poate contribui în continuare la consolidarea instituției electorale, identificîndu-se cîteva din modalitățile prin care expertiza și asistența tehnică oferite de fundația noastră pot ajuta la stabilizarea unui climat democratic, favorabil aplicării reformelor fundamentale de care are nevoie Republica Moldova. ■

De la stînga la dreapta: *Juliana G. Pilon, Petru Lucinschi,
Richard W. Soudriette și Ceslav Ciobanu.*

Vocea Civică: *Stimate dle. Perebinos, au fost adoptate și promulgate Legea cu privire la administrația publică locală și Legea cu privire la organizarea administrativ-teritorială. Care sînt, după opinia organizației pe care o conduceți, punctele tari și slabe ale acestor acte legislative?*

Mihai Perebinos: Aceste legi sînt binevenite, pentru că reprezintă niște pași importanți spre democratizarea adevărată a Moldovei. Potrivit prevederilor lor, autoritățile locale se vor bucura de acum încolo de o mai mare autonomie, realizîndu-se treptat descentralizarea puterii. Totodată, o parte din serviciile publice vor fi delegate și redistribuite în teritoriu. Legile pe care le-ați menționat urmează să dinamizeze consiliile locale care au fost pînă în prezent amorfe și inerte. Fără consilii locale puternice nu este posibilă o autonomie locală puternică. Conform legislației vechi primarul era figura cheie. Consiliile locale constituiau mai mult un element de decor ori auxiliar. Astăzi, aceste legi trebuie să instaureze adevărată separare a puterilor în teritoriu ceea ce va duce la schimbarea rolurilor celor două componente de bază ale puterii locale: primarul și consiliul local. Primarul va reprezenta "puterea executivă", iar consiliul local, "miniparlamentul" – "puterea politică" și reprezentativă a colectivității locale. Pentru a fi în stare să soluționeze problemele comunității, primarul și consiliul local vor trebui să găsească noi metode și căi de cooperare. Astfel, punctul tare este că elementul reprezentativ al puterii locale îl constituie acum consiliul local ales de cetățenii colectivității. Reprezentînd "culoarea ei politică", consiliul îi reprezintă și interesele locale. Punctul slab: este știut

"Pe cît sîntem de optimiști, pe atît de realiști trebuie să fim."

că societatea noastră se caracterizează printr-o politizare excesivă. Aceasta, la rîndu-i, ar putea, în unele colectivități locale, influența negativ relațiile dintre primar și consiliul local.

O eventuală confruntare între cele două componente ale puterii locale, bazată anume pe această politizare, ar putea avea consecințe nefaste. Iată de ce înainte de a merge la alegeri, alegătorii trebuie să se gîndească bine pe cine aleg. Aleșii lor, primarul și consilierii, trebuie să poată să coopereze și să concluzeze, dar nu să se certe în permanență. Lucrurile stau limpede: dacă primarul nu se înțelege cu consiliul local (fie că este o persoană foarte independentă, fie din motive partinice), inițiativele sale, oricît de binevenite ar fi ele pentru colectivitate, vor fi mereu blocate. Cine va avea de suferit? Bineînțeles, numai colectivitatea.

Putem spune că ceea ce se întîmplă cu puterea la centru se reflectă ca într-o oglindă în teritoriu. În situația în care se află Moldova, dacă această luptă politică va avea aceeași intensitate în teritoriu ca și în centru, atunci sîntem pierduți cu siguranță. Unica soluție este Măria Sa **Alegătorul**. El *trebuie* să ia în considerare toate aceste elemente înainte de a vota. El *ar putea* preîntîmpina prin votul său prevăzător o luptă politică dezastruoasă pentru colectivitatea lui. El *trebuie* să înțeleagă că între primar și consiliul local trebuie să existe un anumit echilibru - premisă indispensabilă unei colaborări reale.

Din nefericire, societatea noastră, de cele mai multe ori, nimereste dintr-o extremă în alta: sau prea centralizăm, sau prea descentralizăm, sau prea separăm, sau prea concentrăm, sau prea delegăm prea mult, sau nu delegăm nimic etc. Este într-adevăr foarte dificil să te menții pe linia de mijloc. Poate astfel se explică ușurința cu care acceptăm și tolerăm extremele.

O țară prosperă este cea în care puterea locală este puternică. Nu ne putem lăuda nici cu una nici cu alta. La noi nu există deocamdată o conlucrare reală între puterea centrală și cea locală. Ele parcă există fiecare de capul ei. Legile pe care le-ați menționat prevăd un transfer important de responsabilități și împuterniciri de la centru spre colectivitățile locale. În realitate, însă, acest transfer nu este sprijinit

de cadrul juridic necesar și figurează deocamdată doar pe hîrtie. La ora actuală, puterii locale îi lipsesc mecanismele necesare îndeplinirii responsabilităților și atribuțiilor care îi revin în urma transferului.

Aceste mecanisme pot fi stabilite în mare parte prin două legi de maximă importanță care încă nu au fost adoptate și promulgate. Mă refer aici la Legea privind patrimoniul public și Legea privind finanțele publice locale. Totodată, reforma administrației publice nu poate fi realizată atîta timp cît nu avem un contencios administrativ. Apoi, cum rămîne cu acei funcționari publici care urmează să fie disponibilizați în urma comasării raioanelor, comunelor?

Toate proiectele de dezvoltare a comunităților și de consolidare a autonomiei locale, oricît de minunate ar fi ele, nu au sorți de izbîndă atîta timp cît nu vom avea cadrul juridic complet pe baza căruia să se desfășoare reforma administrației publice locale. E ca și cum trimiți un pescar să prindă pește, refuzîndu-i uneltele necesare pescuitului. Care va fi rezultatul? Cetățenii văzînd cît de neputincioase sînt autoritățile locale, își vor pierde totalmente încrederea în ele, iar reforma administrației publice locale va rămîne astfel prizoniera unei legislații neputincioase. Practic, vom asista la o discreditare a puterii locale în ochii cetățenilor. Cine va sta după aceasta să o "reabiliteze"? Cum?

Cît privește instituția prefectului, cred că aceasta este necesară în acest moment al dezvoltării administrației publice locale. Cu o singură condiție: instituția prefectului nu trebuie politizată în nici într-un caz.

VC: *În Moldova s-a încercat de trei ori (1991, 1994 și 1998) să se efectueze reforma administrației publice. Cum au perceput și percep, în opinia dvs., primarii această reformă și ce consecințe poate avea modul în care ei o percep asupra reformei respective?*

M.P.: La mijloc e mai degrabă o problemă de ordin psihologic. Conform noii legislații, primarul nu este membru al consiliului local și rolul lui se va rezuma la executarea hotărîrilor adoptate de către consiliul local. Primarii, care s-au deprins mai mult să

conducă și au fost pînă în prezent figuri cheie în cadrul autorităților publice locale, se vor obișnui cu greu cu simplul rol de executant, rol care totodată comportă atîtea riscuri și responsabilități.

În cadrul seminariilor de instruire pe care Asociația primarilor și colectivităților locale le-a organizat pentru primarii din diferite regiuni ale Moldovei, am fost surprins să văd că aproape nimeni din primarii prezenți nu puneau întrebări în legătură cu acest amănunt extrem de important, ceea ce mi-a demonstrat că nimeni din ei, cu foarte rare excepții, nici măcar nu s-a obosit să arunce o privire peste textele acelor două legi adoptate și promulgate, legi în conformitate cu care ei urmează să-și desfășoare activitatea de acum încolo, mai ales dacă după alegerile locale ei vor fi realeși fie ca primari, fie ca membri ai consiliilor locale.

Atît primarii, cît și membrii consiliilor locale trebuie să cunoască foarte bine legislația care reglementează activitatea lor. În caz contrar, le va fi foarte greu să se descurce. Faptul că aceste legi nu sînt cunoscute atît de către acei ce reprezintă autoritățile publice locale, cît și de cei care intenționează să candideze în alegerile locale m-a întristat profund. Cum poți spera să faci colectivitatea să prospere atunci cînd nu ai habar pe ce lume te afli? Cum poți porni la drum fără să știi încotro te îndrepti, mai ales cînd se ajunge la chestiuni atît de importante și vitale ca reforma administrației publice locale?

Pe de altă parte, sînt de părerea că mulți dintre actualii primari nu trebuie să se retragă, ci să candideze în apropiatele alegeri locale. De ce? Pe parcursul acestor ani grei de tranziție, ei au reușit să acumuleze - în mijlocul unui haos juridic - o experiență bogată ce se poate dovedi de un real folos și pentru acești primari, și pentru colectivitate. Poate ar fi tocmai cazul să le mai oferim o șansă celor care s-au arătat capabili, cinstiți și energici, într-un cuvînt - celor ce sînt *buni gospodari*. Și acum, un argument în plus întru susținerea ideii de mai sus: una din problemele cele mai dureroase în societatea noastră este lipsa de continuitate. Cu regret, dar noii aleși publici vor fi nevoiți să ia totul de la început.

O altă problemă pentru reforma în administrația publică locală este pregătirea în masă a cadrelor noi. În acest scop, e nevoie de mult timp și de multe resurse! De unde să facem rost îndată după alegeri și de una și de alta?.

Mai e la mijloc și o altă problemă, de ordin psihologic, care are rădăcini

în trecutul nu prea îndepărtat. Primarii, și nu numai ei dar și alți reprezentanți ai autorităților publice locale, nu sînt învățați să lucreze în mod independent. Cu toții ne-am deprins să așteptăm indicații — ce și cum trebuie să facem. Problema e că vom aștepta în van să vină un moș cumsecade care să ne scoată la liman.

Pe de altă parte, sistemul centralizat al puterii îi ține strîns pe primari ca într-o menghină și nu le oferă cîmp de manevră. Și să nu uităm că mentalitatea oamenilor nu se schimbă cu una cu două. Unui om care i s-a inoculat, decenii la rînd, că albul e negru și invers, îi este greu, uneori chiar imposibil, să creadă că a fost înșelat tot acest timp și că lucrurile stau altfel. Și cine îi va da garanția că nu este înșelat și de data aceasta?

Să presupunem că există primari - și ei într-adevăr există - care s-au decis să întreprindă niște activități concrete, să acționeze energic și sincer pentru a mișca carul din loc măcar cu un centimetru și să îmbunătățească starea de lucruri în colectivitate, încît cetățenii să vadă și să simtă schimbările în bine în scurt timp de la alegerea lui. Ce se întîmplă însă, deseori? De îndată ce primarul reușește să găsească o sursă care ar putea aduce profit colectivității, imediat cei de "sus" se grăbesc să-l lipsească de ea, prin impozite, taxe locale și multe alte mecanisme.

Nu trebuie să fii mare înțelept ca să-ți dai seama că orice inițiativă de acest fel din partea autorităților publice locale este blocată astfel din fașă. Este firesc că ele nu se vor speli și nu-și vor usca creierii pentru a identifica sau încuraja surse ce ar aduce profit în buzunarul altuia și nu în bugetul colectivității lor.

Noii aleși publici trebuie să înțeleagă faptul că statutul lor nu este similar celor ce au fost aleși odinioară. Alegătorii le-au încredințat puterea, acum, ei, cei aleși, trebuie să o mențină și să justifice încrederea alegătorilor. E știut însă ca încrederea n-o poți cîștiga prin vorbe, ci prin fapte. Iar ca să treacă la fapte, alesul local trebuie să aibă o imagine clară și pleneră a mecanismelor puterii ce-i stau la dispoziție pentru a-și îndeplini atribuțiile.

VC: *Ce program de activități își propune să realizeze Asociația primarilor din Moldova pe parcursul campaniei electorale pentru alegerile locale în calitatea ei de organizație neguvernamentală, apolitică și independentă?*

MP: Noi am organizat deja trei seminarii regionale în Cahul, Edineț și Orhei pentru reprezentanții autorităților publice locale. La lucrările seminariilor au mai participat reprezentanți ai Guvernului, Parlamentului și Comisiei Electorale Centrale, precum și reprezentanți ai două organizații neguvernamentale locale. Scopul seminariilor a fost de a oferi participanților informații, explicații și analize în legătură cu Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, Legea privind administrația publică locală, Codul electoral etc.

Totodată, în cadrul seminariilor participanții au avut posibilitatea să discute diferite aspecte ale reformei administrației publice locale, precum și alte aspecte legate de acest subiect și de parteneriatul dintre sectorul public și sectorul privat. Mulți dintre cei prezenți și-au exprimat deja dorința de a participa la alegerile locale din 23 mai 1999 în calitate de candidați. Lor li s-a oferit posibilitatea să-și clarifice pozițiile și platformele în lumina noii legislații ce reglementează activitatea administrației publice locale.

VC: *Cum credeți că va evolua reforma administrației publice locale din Moldova în viitorul apropiat?*

MP: Eu cred că mersul ei depinde direct de rezultatele alegerilor locale din 23 mai 1999, de alegători în ultima instanță, de felul în care vor putea ei să selecteze dintre cei ce candidează pe cei ce înțeleg spiritul reformelor, știu cum să le promoveze și pot să facă acest lucru.

Evoluția reformei depinde, deci, de mai mulți factori, inclusiv de modul în care își vor îndeplini obligațiile prefectii, de felul în care aceștia vor conlucra cu primarii și consiliile locale, precum și de ritmul în care va avea loc delegarea responsabilităților de la puterea centrală spre puterea locală. Multe mai depind și de modul în care populația percepe reforma administrației publice.

Pe cît sîntem de optimiști, pe atît de realiști trebuie să fim.

VC: *Vă mulțumim.* ■

2 aprilie 1999, Chișinău.

“Consiliile locale s-au transformat în organisme nominale și neviabile.”

VC: *Stimate dle. Popa, cum apreciați evoluția stării de lucruri din cadrul administrației publice locale din ultimii ani?*

VP: Trebuie să constatăm că pe parcursul ultimilor ani s-a diminuat dramatic importanța rolului consiliului local ca autoritate reprezentativă la nivelul comunei. Consiliul local este organismul ce reprezintă cu adevărat interesele colectivității locale, devenind responsabil în fața acesteia de felul în care a administrat interesele publice locale. În realitate însă, aceste autorități reprezentative au încetat să-și mai îndeplinească atribuțiile inițiale, specificate de lege, deoarece, de cele mai multe ori, primarul a început să-și asume personal și autoritar întreaga sarcină a rezolvării problemelor de interes local. Pe de altă parte, lipsa cronică de mijloace îi constrânge pe primari să accepte tutela omniprezentă a comitetelor executive raionale și a Guvernului. În fine, dat fiind că în legea veche nu s-a stipulat și salarizarea (cel puțin parțială, sau măcar prin o indemnizație) a consilierilor locali, aceștia au încetat să mai manifeste un interes deosebit față de grijile comunale. Astfel, consiliile locale s-au transformat în organisme nominale și neviabile. Așa că nu e de mirare că puțini dintre cetățeni știu despre existența și activitatea consiliilor locale, pentru că natura relațiilor acestora cu primarul (figură eminentă executivă) și imixtiunile constante ale organelor centrale de stat în viața colectivităților locale a lăsat o amprentă puternică asupra statutului real al consiliilor respective. Mai mult, nu s-au schimbat aproape de loc procedurile adoptării bugetului local. De aceea, finanțele locale continuă să fie administrate după reguli, obișnuințe și proceduri moștenite din perioada anterioară reformei administrative și obținerii independenței politice la nivel național de către Moldova. Sursele locale proprii de venit sînt limitate, iar autoritățile locale rămîn în mare măsură dependente de transferurile fiscale ordonate de către Ministerul de finanțe.

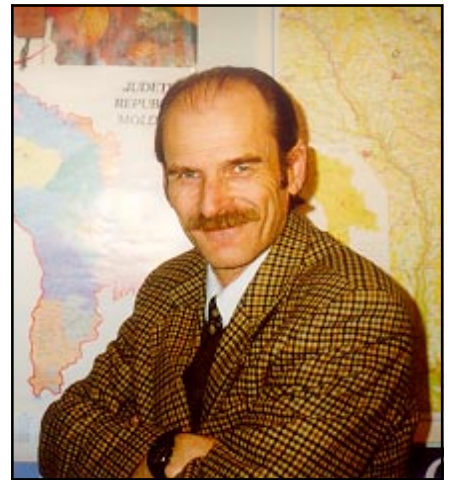
Aceste contradicții au alimentat criza autorităților locale, incapabile să gestioneze “pe răspundere proprie” interesele colectivităților locale. Noua Lege privind administrația publică locală încearcă să evite repetarea greșelilor vechi. Vom menționa drept fapt pozitiv acea prevedere din legea respectivă potrivit căreia numărul de comune a fost micșorat. Multe dintre unitățile administrativ-teritoriale locale sînt prea mici pentru a reuși să presteze în mod eficient acele servicii publice pe care sînt obligate prin lege să le presteze.

Vocea Civică: *Care ar trebui să fie principalele direcții de dezvoltare a administrației publice locale din Moldova?*

Victor Popa: Dezvoltarea societății civile, dezvoltarea socio-economică a comunităților locale, identificarea unor lideri capabili să organizeze administrația sectorului public local și optimizarea procesului de luare a deciziilor privind problemele de interes public prin instituționalizarea unui sistem relațional și de dialog între administrația publică centrală, locală și societatea civilă.

De asemenea, descentralizarea trebuie să constituie unul din principalele scopuri ale reformei administrației publice. Descentralizarea acordată colectivităților locale presupune cîteva condiții: 1) recunoașterea unei categorii de *afaceri locale*, deosebite de cele naționale; 2) calitatea de persoană juridică a colectivității locale implică posesia anumitor resurse și a unui patrimoniu propriu, precum și autonomia financiară; 3) alegerea prin vot universal a autorității reprezentative căreia colectivitatea locală îi va încredința administrarea afacerilor sale; 4) independența autorităților publice reprezentative locale în gestiunea afacerilor de interes local; 5) efectuarea unui control de stat asupra legalității modului în care este exercitată autonomia locală.

Principiul consultării cetățenilor în problemele de interes local deosebit, sau referendumul local, constituie o altă componentă a autonomiei locale. Cît

privește referendumul local, acesta - ca și cel național - oferă colectivităților locale posibilitatea de a *interveni direct* în procesul de soluționare a problemelor locale majore.

Eligibilitatea organelor publice locale înseamnă că exercitarea dreptului la administrarea publică locală din numele colectivității o au numai organele alese de către aceasta.

Orice administrație publică locală nu este pur și simplu un sistem de conducere, deoarece administrarea interesului local impune în primul rînd crearea acestui interes care urmează să ducă la îmbunătățirea calității vieții. Deci, unul din cele mai importante domenii din cadrul activităților administrației publice locale este dezvoltarea socio-economică locală. Ea este strategia prin care instituțiile locale încearcă să utilizeze resursele locale în modul cel mai eficient pentru a ameliora condițiile economice din colectivitățile respective. Rezolvarea acestor probleme are un impact dublu. În primul rînd, se dezvoltă potențialul economic local, creîndu-se noi locuri de muncă, iar agenții economici din teritoriu devin surse stabile de alimentare a bugetelor locale ceea ce va duce la soluționarea numeroaselor probleme de ordin social - construcția drumurilor, amenajarea teritoriului, asigurarea populației cu apă potabilă, agentul termic, utilizarea deșeurilor etc.

VC: *Vă mulțumim.* ■

9 aprilie 1999, Chișinău.

REFORMA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ȘI ALEGERILE LOCALE

Paul Strutzescu

Despre reforma administrației publice locale s-a vorbit, se vorbește și se va vorbi mult și bine, atât timp cât povara celor 40 de "raioane-pietre" - cu ajutorul cărora Moldova avea toate șansele să ajungă mai degrabă la fundul mării decât la mal - nu va cădea definitiv de pe umerii plăpânzi și costelivi ai *țărișoarei*, iar cele rămase după adoptarea și promulgarea Legii cu privire la organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova se vor transforma din "pietre" - în adevărați stâlpi de sprijin ai proceselor democratice și nu în groparii ei.

Se știe că dialogul și nu bîta constituie cea mai civilizată și acceptabilă formă de comunicare, cînd două sau mai multe părți discută în contradictoriu. Dialogul este cu atât mai eficient cu cît părțile ce participă la el sînt chemate cu adevărat să soluționeze anumite probleme și litigii. Într-un asemenea dialog s-a înscris și seminarul internațional *Alegerile locale și impactul lor asupra societății*, organizat de către Asociația primarilor și colectivităților locale din Republica Moldova în cadrul programului *Activități pentru dezvoltarea și consolidarea stabilității democratice* (ADCSD) al Consiliului Europei. Seminarul și-a desfășurat lucrările în perioada 9-10 aprilie a.c. în Chișinău, întrunind peste 80 de participanți: reprezentanți ai autorităților publice locale, ai Parlamentului (dnii. Dumitru Diacov și Valeriu Matei) și sectorului neguvernamental, membri ai Comisiei Electorale Centrale, ziariști, precum și o delegație a Consiliului Europei, condusă de către dl. Ekkehart Muller-Rappard, directorul programului ADCSD al Consiliului Europei.

Cu o zi înainte de începerea seminarului, reprezentanții delegației Consiliului Europei au avut o serie de întâlniri cu reprezentanții conducerii de vîrf a Moldovei și președintele Comisiei Electorale

Centrale, dl. Dumitru Nidelcu, în cadrul cărora au fost puși la curent cu pașii întreprinși în ultimul timp în vederea promovării și aplicării reformei administrației publice locale, dezvoltării colectivităților locale, organizării campaniei electorale pentru alegerile locale din 23 mai etc. Informațiile obținute pe această cale de către membrii delegației Consiliului Europei le-au fost foarte utile pe parcursul următoarelor două zile, cînd s-a desfășurat seminarul și au fost rugați să răspundă la numeroasele întrebări ale participanților privind dureroasele și dificilele probleme cu care se confruntă actualmente autoritățile publice locale din Moldova, unde s-a adoptat o serie de legi vitale privind organizarea administrativ-teritorială a Moldovei și activitatea administrației publice locale, dar a căror aplicare se află încă sub semnul întrebării, întrucît lipsesc alte legi fără de care reforma este sortită de la bun început eșecului.

Principiile pe baza cărora a fost concepută și este promovată reforma administrației publice locale au constituit un subiect foarte important de discuții în cursul seminarului. Mai întîi de toate, cetățenii de rînd trebuie să înțe-

leagă de ce mai este nevoie și de această reformă într-un context social-politic în care cuvîntul *reformă* se asociază adesea cu cele mai odioase lucruri. Ca să înțeleagă necesitatea vitală a reformei respective, ei trebuie informați asupra principiilor ei de bază: descentralizarea, autonomia locală (inclusiv financiară), subsidiaritatea etc. Descentralizarea urmează să fie un proces îndelungat și spinos, dat fiind că mentalitatea reprezentanților autorităților publice locale nu se schimbă ușor. Este greu să treci de la o obedință aproape absolută față de directivele și indicațiile "de sus" la inițiativa și gîndirea propriei. Descentralizarea va face posibil ca membrii unei comunități să-și rezolve de unii singuri problemele și să nu mai fie nevoiți să bată pragurile diferitor șefuleți din diferite raioane în acest scop. În urma descentralizării o parte semnificativă din atribuțiile administrației publice centrale va fi transferată către autoritățile publice locale. De acum înainte ele se fac responsabile de cum merg lucrurile în colectivitate, iar membrii ei vor trebui să "caute dreptatea" nu la Chișinău, ci chiar la ei acasă - în colectivitate. Aici apare o problemă foarte gravă,

Aspect de la seminarul internațional *Alegerile locale și impactul lor asupra societății*

a cărei nesoluționare poate discredita ideea însăși a reformei administrației publice. În urma descentralizării, autoritățile publice vor avea de îndeplinit atribuții complementare, în schimb nu li s-au oferit mijloacele necesare îndeplinirii lor. Pentru a se preîntâmpina acest lucru e nevoie să se adopte cât mai curând Legea cu privire la finanțele locale și Legea cu privire la patrimoniul de stat. Cum ar putea reprezentanții autorităților publice locale să asigure și achitarea salariilor, pensiilor la timp, și buna organizare și desfășurare a învățământului public, și asigurarea îngrijirii medicale, și prestarea altor servicii publice importante, dacă mâinile le sînt legate de la bun început? De aici reiese celălalt principiu de bază: al autonomiei financiare. Administrația publică locală trebuie să dispună de resursele necesare asigurării bunei funcționări a comunității, să depisteze aceste resurse. Crearea unor noi locuri de muncă, încurajarea micului business, colectarea impozitelor, lupta cu mita și corupția din rîndurile funcționarilor publici etc., toate acestea trebuie să dinamizeze și să reîmprospăteze viața economică și socială a colectivității. Reprezentanții autorităților publice locale trebuie să se inițieze și să supravegheze pe cont propriu activitățile respective, nu să aștepte mană din cer. Dependența cronică de fărîmele aruncate din centru se poate dovedi într-o bună zi fatală.

În Moldova există foarte multe locuri pitorești. Dacă autoritățile publice locale ar încuraja construirea unor locuri de odihnă, sanatorii care să fie asigurate cu un sistem autonom de energie electrică și de furnizare a agentului termic etc., și ar înlesni activitatea agenților economici, atunci foarte multe probleme legate de resursele locale se vor soluționa de la sine.

Membrii Comisiei Electorale Centrale prezenți la reuniune s-au referit în cuvîntările lor la principiile care stau la baza Codului electoral, necesitatea asigurării unei transparențe mai mari a procesului electoral, activitățile Comisiei Electorale Centrale legate de instruirea

funcționarilor electorali și educația electorală, dificultățile cu care aceasta se confruntă în exercitarea atribuțiilor sale, diverse aspecte ale campaniei electorale, procesului de înregistrare a candidaților și alegătorilor, problemele legate de finanțarea campaniilor electorale, formarea consiliilor electorale și asigurarea lor cu cele necesare etc. În acest context trebuie să menționez poziția Consiliului Europei potrivit căreia anumite prevederi ale Codului electoral privind candidații independenți urmează a fi îmbunătățite, întrucît aceștia la ora actuală sînt dezavantajați sub diferite aspecte în raport cu partidele și blocurile electorale.

Asigurarea consiliilor locale de circumscripție și a celor ale secțiilor de votare cu baza tehnico-materială reprezintă o problemă dificilă. La lucrările seminarului s-au auzit adesea critici potrivit cărora autoritățile publice locale sînt însărcinate să asigure buna organizare și desfășurare a alegerilor, iar ele de cele mai multe ori nu dispun de banii necesari procurării celor mai elementare obiecte de care e nevoie pe parcursul procesului de votare. Cît privește salarizarea membrilor consiliilor locale, lucrurilor stau la fel de prost.

Unul din membrii delegației Consiliului Europei a subliniat că există numeroase posibilități pentru autoritățile publice locale ca să-și economisească resursele. Ele trebuie doar să depună eforturi susținute în această direcție, bineînțeles ca să poată folosi banii economisiți în scopul unei asigurări mai mari a protecției sociale, a sprijinirii învățământului public etc.

Despre rolul observatorului internațional în asigurarea transparenței procesului electoral în general și a corectitudinii procesului de votare în particular a vorbit dl. E. Muller-Rappard, conducătorul programului ADACS al Consiliului Europei. Misiunile de observatori internaționali pe termen lung și scurt constituie una din formele de asistență oferită țărilor în tranziție de către statele democratice puternic dezvoltate. Nu există democrație fără alegeri libere și corecte. Dl. Muller-Rappard a

remarcat că în țările democratice puternic dezvoltate nu e nevoie de instituția observatorului internațional, întrucît nivelul lor de democratizare este suficient ca atît alegătorii, cît și autoritățile publice să aibă încredere unii în alții. Mai mult, această încredere mai e sprijinită de anumite mecanisme legislative a căror încălcare sau neglijare este foarte aspru și prompt pedepsită.

Despre instituția observatorului local participanților la seminar le-a vorbit președintele Ligii pentru apărarea drepturilor omului din Moldova (LADOM). Acesta s-a referit la importanța deosebită a acestei instituții într-o perioadă în care societatea este extrem de politizată și traversează nenumărate crize sociale și politice. Organizațiile neguvernamentale trebuie să contribuie activ, alături de organisme internaționale, la asigurarea transparenței procesului electoral din Moldova și sesizării prompte a organelor de resort în legătură cu încălcările legislației electorale care au loc fie pe parcursul perioadei electorale, fie în ziua alegerilor. Președintele LADOM s-a referit, de asemenea, la activitățile pe care le-a desfășurat în acest domeniu LADOM în colaborare cu IFES-Moldova.

Un subiect aparte al discuțiilor purtate în cadrul seminarului l-a constituit reflectarea campaniei electorale în mass media. Tema respectivă a fost abordată de reprezentantul IFES-Moldova care a scos în evidență efectele multiple ale publicității electorale negative excesive asupra alegătorilor. Cinismul și apatia politică adesea reprezintă consecințele directe ale unei asemenea publicități.

Spre sfîrșitul reuniunii, membrii Asociației primarilor și colectivităților locale care au participat la lucrările seminarului au adoptat un apel către toți cetățenii Moldovei, partidele și blocurile electorale și reprezentanții mass media în legătură cu importanța alegerilor locale din 23 mai pentru evoluția de mai departe a reformei administrației publice și a situației social-politice din țară. ■

ALEGERILE LOCALE CA OGLINDĂ A REFORMEI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Ludmila Barbă

Afît în perioada sovietică, cît și în cea postsovietică, nu s-a vorbit foarte mult în legătură cu alegerile locale în Moldova. Ultimele alegeri prezidențiale și parlamentare au fost cu mult mai discutate și mai agitate. Nu putem vorbi de nici un fel de comparație în acest sens. Lucrurile stau foarte clar: cu cît e mai mică și neînsemnată puterea pe care ți-o oferă o funcție publică, cu atît e mai slabă lupta pentru obținerea ei.

Pînă mai ieri președintele sovietului sătesc sau primarul nu erau decît niște simpli executori ascultători ai puterii centrale de sus. La ora actuală situația s-ar putea schimba pentru că:

1) în sîrșit au fost adoptate și promulgate Legea cu privire la noua organizare administrativ-teritorială și Legea cu privire la reforma administrației publice locale;

2) în urma alegerilor locale din această primăvară ar putea fi aleși oameni capabili de a fi stăpîni cu adevărat în comuna lor și de a aborda și soluționa numeroasele și spinoasele probleme cu care se confruntă comunitățile noastre. Iată de ce alegerile locale din 23 mai au o importanță atît de mare. Rezultatele lor urmează să reflecte ca într-o oglindă viitorul reformei administrației publice locale din Moldova.

Ce mă face să cred acest lucru? Mai întîi de toate, campania electorală va scoate la lumină adevăratele intenții și atitudini ale partidelor, mișcărilor și blocurilor electorale față de reforma respectivă.

Dacă cele două legi menționate mai sus au fost adoptate și promulgate doar pentru a scăpa de insistențele și sîcîielile unor organizații neguvernamentale, funcționari publici, tot felul de experți, sau drept răspuns la obligațiile pe care le-a asumat Moldova față de Consiliul Europei și alte organisme internaționale, atunci partidele (în special cele aflate la putere) vor

evita în cursul campaniei electorale discutarea aprofundată a reformei administrației publice și consecințelor ei.

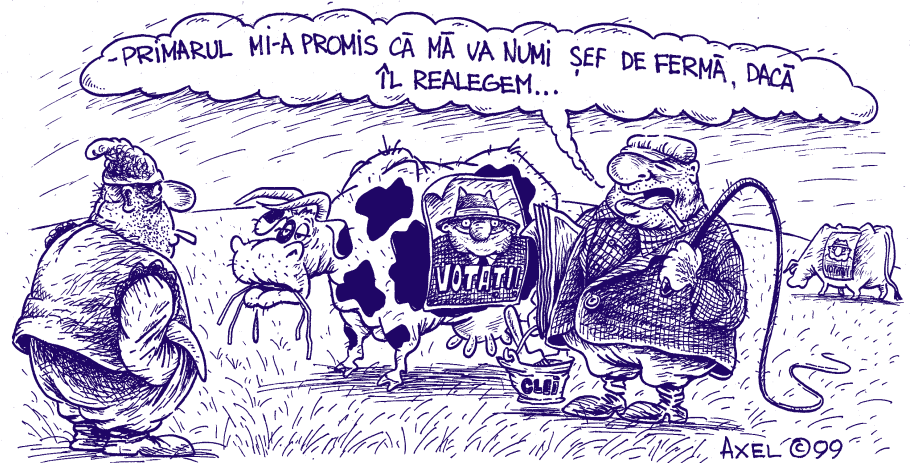
Dacă lucrurile nu stau așa și lupta electorală în campania pentru alegerile locale va fi nu mai puțin înverșunată decît în cele pentru alegerile parlamentare sau prezidențiale, vom avea cel puțin trei explicații pentru atitudinile concurenților electorali față de problema reformei administrației publice locale:

1) membrii partidelor și ai altor formațiuni social-politice realizează că adevărata democrație începe de jos și își vor dori niște comune puternice care să dispună de pîrghiile necesare ale puterii pentru a face față șuvoiului de probleme cu

alegătorului se schimbă, ce-i drept încet, dar se schimbă și devine tot mai greu să-i cumperi votul în schimbul celor două-trei kilograme de făină sau cartofi.

3) Pentru a-și întări pozițiile în teritoriu și a-și asigura astfel victoria în viitoarele alegeri prezidențiale și parlamentare partidele vor căuta să sporească puterea primarului și să consolideze rolul lui în cadrul comunei.

Pînă în prezent alegătorul, în special de la țară, nu a dispus întotdeauna de informația necesară pentru a analiza și aprecia la justa ei valoare activitatea vreunui partid atît pe plan economic, cît și pe plan social. De data aceasta, el va avea posibilitatea să judece cît de bine s-a descurcat într-o situație sau alta

care se confruntă. De aceea, ei se vor strădui să transpună în viață reforma, înțelegînd că altă cale pur și simplu nu există.

2) Partidele doresc să-și întărească pozițiile în teritoriu pentru a-și asigura cu orice preț victoria în următoarele alegeri (prezidențiale și parlamentare). Astfel, primarii vor încerca, prin abuz de putere și manevrarea anumitor "pîrghii", inclusiv economice și sociale, să "sugereze" alegătorilor cine (fie candidat independent, fie partid sau bloc electoral) *trebuie* votat. Alegerile anterioare, însă, au demonstrat deja că mentalitatea

un primar care a dispus de suficiente împuterniciri pentru a soluționa problemele comunei. Iar aceasta nu este decît un *microstat* bîntuit de aceleași necazuri: șomaj, salarii și pensii neachitate, calitatea foarte scăzută a prestării serviciilor publice etc. Doar eficacitatea activității primarului și prioritățile corect stabilite de către acesta pot oferi partidului care l-a promovat mult rîvnitul *bilet de trecere* în viitorul Parlament. În situația dată, alegerile locale constituie o șansă bună pentru partidele neparlamentare de a se afirma și manifesta. ■

SCHIMBAREA LA FAȚĂ A COMUNITĂȚII

Joe Flower

Spuneți că doriți să schimbați orașul și comunitatea în care locuiți. Spuneți că doriți să transformați orașul vostru într-un megapolis înfloritor. Ce trebuie de făcut pentru ca să reușiți să realizați aceste dorințe?

Înainte de a porni împotriva morilor de vînt, v-ați ascuțit cum se cuvine lăncile? Spada? V-ați lustruit armura? Sper că n-ați uitat să vă pregătiți și prînzul.

Fără glume - de ce unelte aveți nevoie cu adevărat pentru a crea și construi, dacă sperați să schimbați la față în mod fundamental comunitatea în care locuiți? Să aruncăm acum o privire asupra instrumentarului de bază necesar realizării acestei schimbări și lucrurilor pe care trebuie să le aveți la îndemînă pentru a face o treabă bună și nu una de mîntuială.

Majoritatea eforturilor de a schimba orașele și comunitățile eșuează. Ele eșuează, pentru că cei care locuiesc acolo nu văd nici o schimbare substanțială și vizibilă. Cele mai multe încercări de a rezolva probleme civice specifice (lipsa spațiului locativ, atacurile banditești, tîlhăriile și condusul automobilelor în stare de ebrietate) nu sînt încununete du succes. Ele nu numai că nu reușesc să schimbe în bine temeliile comunității, ci se mai dovedesc neputincioase de a atinge scopurile pentru a căror realizare au și fost întreprinse.

De ce toate aceste eforturi și încercări dau greș? Cu siguranță nu din lipsa bunăvoinței celor care le întreprind. Cei care vor să-și schimbe comunitatea sînt, de regulă, însuflețiți de cele mai nobile intenții pe care le poate avea o ființă umană. Totodată, nu putem afirma că s-a încercat puțin - toate eforturile nereușite au consumat o cantitate enormă de energie. Tot ce putem spune e că încercărilor respective le-au lipsit acele lucruri fără de care te asemeni cu cei care construiesc castele pe nisip, adică: instrumentele convenite, materialele convenite și planurile convenite. Mă refer aici la: 1) șase

precondiții ce trebuie îndeplinite înainte de a purcede la reconstruirea comunității; 2) studiarea și analiza caracteristicilor mediului social, politic și economic unde urmează să se încerce realizarea schimbării, a capacității comunității de a se schimba; 3) viteza cu care ideea

Eric Meola

schimbării este acceptată de comunitate; 4) capacitățile necesare inițiatorilor și realizatorilor schimbării.

Pentru ca o comunitate să poată să se miște într-o direcție pozitivă, nu este necesar ca ea să dispună de resurse substanțiale. De asemenea, nu este necesar că ea să se apuce a rezolva mai întii problemele cele mari. De fapt, dacă reușești să rezolvi eficient problemele mici și "neînsemnate", poți afla și cheia la problemele care îți dau cea mai mare bătaie de cap. Cu toate acestea, există anumite condiții fără de care este foarte imprudent să te apuci de schimbare, pentru că dacă nu reușești riști să compromiți ideea schimbării și va fi nevoie să treacă ceva timp pînă va fi posibil să o repui iarăși în discuție. Aceste condiții trebuie să fie îndeplinite în primul rînd de conducerea civică locală - proprietarii de acțiuni, politicieni, mass media, patronii și întreprinzătorii cei mai influenți, liderii ai organizațiilor neguvernamentale, liderii bisericilor, precum și alții ce pot influența într-o măsură mai mare opinia publică.

Precondițiile sînt următoarele: 1) consensul că schimbarea este necesară, că fiecare din factorii enumerați mai sus va avea de profitat de pe urma îmbunătățirii generale a nivelului de trai pe care schimbarea ar trebui să o producă; 2) consensul asupra a ceea ce se înțelege prin îmbunătățire; 3) dorința de a lua în considerație întregul sistem și nu aspecte răzlețe; 4) înțelegerea faptului că problemele se întrepătrund și soluționarea uneia depinde de soluționarea alteia; 5) preîntîmpinarea extremelor politice; 6) o viziune nouă potrivit căreia e mai avantajos să identifiți nu numai necesitățile, restricțiile, obligațiile, nevoile și problemele din cadrul comunității, ci și capacitățile, posibilitățile și lucrurile pozitive, oricît de puține ar fi ele la număr, pe care le oferă comunitatea. Dacă măcar una din aceste condiții va fi complet nerespectată de către conducerea civică locală, comunitatea nu va reuși să se schimbe. Dacă fie și un singur grup care dispune de o putere locală semnificativă se va opune realizării măcar a uneia din condiții, schimbarea nu va fi posibilă, cel puțin în marginile acelei regiuni a cărei expresie politică o constituie grupul respectiv. Aceste condiții sînt aproape absolute. Este dificil să elaborezi un plan potrivit căruia o comunitate se poate mișca într-o direcție pozitivă, dacă măcar una din condiții lipsește. Mai mult, aproape toate programele de îmbunătățire a nivelului de trai se elaborează și realizează fără a se ține cont de aceste condiții. Iată de ce programele respective nu funcționează. Acestea sînt veștile proaste. Veștile bune sînt că condițiile reprezintă credințe, modalități de a vedea lumea, ceea ce înseamnă că ele se pot schimba. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *A Toolkit For Building A Healthy City*, revista *National Civic Review*, vol. 87, nr. 4, noiembrie-decembrie 1998. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

The Citizenship Foundation

(**Fundația pentru educație civică — FEC**) din Marea Britanie este o organizație neguvernamentală de caritate, neafiliată politic. Activitățile ei sînt finanțate atît din donații particulare, cît și din surse comerciale și guvernamentale.

Scopuri și obiective:

O democrație ca să poată funcționa normal are nevoie de cetățeni bine informați ce manifestă un interes viu față de treburile comunității lor. Democrația are nevoie de oameni responsabili atît față de ei înșiși, cît și față de alții, de comunitatea din care fac parte.

Educația civică trebuie să constituie o componentă esențială a oricărui program școlar. În toate etapele vieții lor oamenii au nevoie de a avea acces la informația privitoare la comunitățile lor, precum și posibilitatea de a-și dezvolta capacitățile și cunoștințele. Acest lucru este deosebit de important pentru cei care se simt marginalizați de societatea de astăzi.

FEC promovează educația civică printr-un număr mare de programe, în special în următoarele domenii:

- dreptul și sistemul juridic;
- drepturile omului;
- mecanismele de funcționare ale democrației moderne;
- gîndirea morală și critică.

Programe în curs de desfășurare:

Munca în comunitate. FPC lucrează de mai mulți ani asupra diferitor modalități de promovare a cunoașterii cadrului juridic ce reglementează funcționarea societății. O parte considerabilă a acestor eforturi este de a-i ajuta pe tineri să cunoască cît mai multe despre sistemul juridic al țării și ce înseamnă supremația legii sub aspectul drepturilor și obligațiilor cetățeanului. FPC organizează întîlniri ale experților în drept cu elevi și studenți unde se discută pe marginea problemelor juridice, iar tinerii au posibilitatea să-și însușească, pe baza unor exemple concrete, noțiunile de bază cu care operează sistemul juridic modern și să înțeleagă mai bine felul în care legislația țării le afectează viața de toată zilele. Asemenea întîlniri s-au dovedit extrem de utile pentru toți participanții.

Valorile sectorului de tineret. Scopul programului este de a identifica practicile și structurile care - implicit sau explicit - promovează valorile prosoziale în cadrul sectorului neoficial de tineret din Anglia, Țara Galilor și Scoția. Se așteaptă ca programul respectiv să contribuie la îmbunătățirea relațiilor de colaborare și comunicare între agențiile publice pentru problemele tineretului din Marea Britanie.

Pașaportul cetățeanului tînăr. Scopul programului este de a le oferi elevilor informații - sub forma unor cursuri de instruire și ghiduri - privind drepturile și obligațiile lor civice. De asemenea, așa-zisele "pașapoarte"/ghiduri au fost elaborate și produse sub formă de casete audio pentru copiii orbi sau cu alt handicap fizic.

Ghidurile cuprind numeroase capitole consacrate diverselor aspecte juridice ale următoarelor tematici: viața, securitatea personală și colectivă, munca, familia, distracțiile, călătoriile și mijloacele de transport, poliția și judecătoriile, dreptul și ramurile puterii de stat etc.

FEC a stabilit relații de colaborare cu diverse organizații neguvernamentale și agenții publice din Europa Centrală și de Est care se ocupă de educația civică și promovarea valorilor democrației și statului de drept în regiunile respective. FEC a elaborat și desfășurat programe comune cu asemenea organizații și agenții publice din următoarele țări: Rusia, Ucraina, Ungaria, Bulgaria, Polonia, România, Albania, Georgia, Cehia și Slovacia. FEC a pus la dispoziția organizațiilor respective diverse publicații, ghiduri, cărți și alte materiale utile în cadrul procesului de educației civice, și a organizat cursuri de instruire în domenii ce țin de construirea statului de drept. Participanții la cursurile respective pot fi atît juriști, cît și învățători, jurnaliști etc.

Multe din materialele elaborate de FEC au fost traduse și publicate în limbile română și rusă. Toți cei interesați de ele, precum și de programele FEC, pot oricînd contacta fundația pentru a le obține.

The Citizenship Foundation, 15 St. Swithins Lane, London, EC4N 8AL,

tel.: 171 929 3344, fax: 171 929 0922, E-mail: info@citfou.org.uk

Director Executiv: Jan Newton. Director de programe: Don Rowe.

LOGICA ADMINISTRĂRII PUBLICE

Laurence E. Lynn, Jr.

Logica guvernării are un punct de plecare deosebit de cel al logicii piețelor concurente. Sectorul public este guvernat de către autorități oficiale de stat, investite cu împuterniciri speciale în acest scop prin constituție și alte acte legislative care conferă acțiunilor lor legitimitatea necesară. Constituția nu le interzice aleșilor publici - ca unii ce reprezintă autoritatea publică - să autorizeze producerea diferitor bunuri și prestarea diferitor servicii, să folosească acele resurse publice ce pot fi și sînt asigurate și produse cu același succes în cadrul sectorului privat. În fine, autoritățile

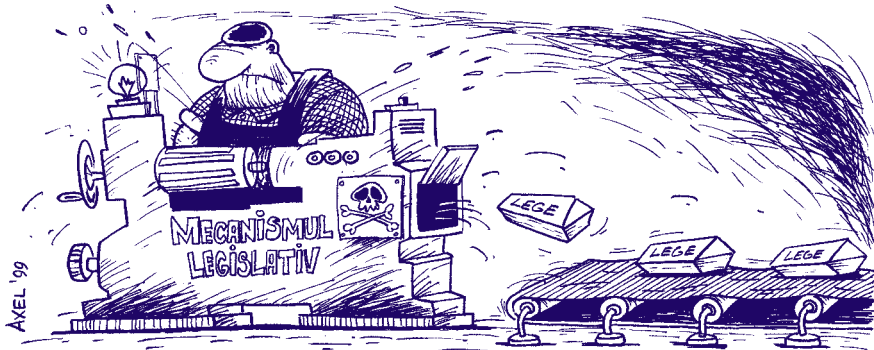
specificate și constrînsă numai de dreptul constituțional și cel public.

Structurile oficiale - ceea ce mai poate fi numit drept expresii concrete ale politicilor publice - includ scopurile și obiectivele politicilor publice stabilite în legislația țării respective, mecanismele pe baza cărora acestea sînt elaborate, bugetele și aranjamentele financiare și de contabilitate. Cele mai vizibile și importante structuri sînt organizațiile sau birourile desemnate să urmărească îndeplinirea obiectivelor publice în calitatea lor de agenți ai electoratului. Una din trăsăturile acestor organizații este de un interes

publice față de mandatele legislative. Simpla exercitare a autorității legislative este rareori capabilă să asigure controlul asupra respectării naturii precise a operațiunilor de bază. Atingerea obiectivelor legislative merge mereu mîna-n mîna cu alte "probleme de implementare". Structurile oficiale și mecanismele înseși crează și perpetuează dificultățile de guvernare, de exemplu, sub forma unor legi moarte, nerespectate de nimeni fie din cauza că sînt aplicate fără pricepere și parțial, fie că se aplică unde nu este cazul.

Operațiunile de bază ale agențiilor publice se caracterizează prin o largă varietate de rezultate. Caracterul specific al rezultatelor poate să reflecte sau nu intenția legislatorilor. Într-adevăr, aceasta adesea este cu greu descifrată sau ambiguă ceea ce duce iminent la diverse interpretări ce se contrazic. Cînd reacțiile grupurilor de interes sau de cetățeni simpli sugerează că scopul inițial al inițiativei legislative a fost "substituit" cu altul pe parcursul aplicării, se cere ca acest lucru să fie verificat și dacă așa e, să se procedeze la strategii și măsuri corective. Există o multitudine de forme de strategii corective potențiale și mecanisme de control birocratic: dispoziții din partea președinților comitetelor executive, controlul legislativ prin verificarea statutului și eventuale modificări, verificarea bugetului, controlarea legalității acțiunilor personalului, audit, tot felul de inspecții și instituția de *ombudsman* (funcționar public care se ocupă de plîngerile cetățenilor împotriva reprezentanților autorităților publice), judecătoria, investigații, reziliere de contracte sau anulare a unor legi și nominalizarea tuturor care s-au făcut vinovați de încălcarea legii, a regulamentului de rigoare și pedepsirea lor. Aceste mecanisme se folosesc în funcție de caracterul specific național al statului dat și al politicilor locale. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *The New Public Management: How To Transform A Theme Into A Legacy*. Revista *Public Administration Review*, vol. 58, nr. 3, mai-iunie 1998. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

publice au dreptul legal de a autoriza producerea bunurilor colective și a crea "drepturi la proprietatea politică", cum ar fi, de exemplu, controlul și administrarea resurselor publice în cadrul cărora nu se admite nici un fel de producție privată.

Dacă administrarea producției private este determinată de preferințele proprietarilor firmelor, companiilor etc. care își exercită drepturile de proprietari, atunci administrarea publică - direcția structurilor guvernamentale administrative - este determinată de preferințele celor care au autoritatea să exercite puterea coercitivă a statului, preferințe ce iau forma statutelor, acțiunilor de stat, regulamentelor administrative și monitorizării acestor activități. Deosebirea fundamentală dintre organizațiile publice și cele particulare este legată de supremația legii. Organizațiile publice există ca să asigure executarea convenită a legii, iar toate elementele lor - structura, personalul, bugetul, scopurile - reprezintă produsul unei autorități publice. Cu alte cuvinte, agențiile publice sînt actorii oficiali a căror libertate de acțiuni este

special pentru administrarea publică și constă în stabilirea și definirea exactă a atribuțiilor pe care trebuie să le îndeplinească executivele.

Structurile guvernamentale se definesc prin anumite activități operaționale specifice ca de exemplu, reglementarea modului în care sînt alcătuite și aprobate contractele, desfășurarea inspecțiilor, prestarea anumitor servicii, organizarea sistemului de învățămînt, arestarea, urmărirea penală și încarcerarea criminalilor etc. Aceste operațiuni - ele mai pot fi numite drept "sarcini de bază" - definesc scopul agenției publice și sînt esențiale pentru atingerea obiectivelor politicilor publice. Preferințele legislative sînt "transpuse" în operațiunile respective prin influența mijlocitoare a structurilor oficiale.

Natura precisă a operațiunilor de bază poate fi formulată în statute și stabilită prin profesioniștii care prestează nemijlocit serviciile - birocrății de nivelele de jos, folosindu-se de cunoștințele, experiența și opiniile lor. Aceasta ar putea la rîndul său să creeze probleme legate de asigurarea responsabilității agențiilor

TRANSPARENȚA FISCALĂ ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ DIN ȚĂRILE EUROPEI CENTRALE ȘI DE EST: CODUL FONDULUI MONETAR INTERNAȚIONAL

Barry H. Potter

În aprilie 1998, Fondul Monetar Internațional (FMI) a elaborat și publicat cartea "Codul practicilor eficiente în domeniul transparenței fiscale - declarații asupra principiilor". Una din condițiile pe care vor trebui să le îndeplinească țările din Europa Centrală și de Est (ȚECE) care doresc să devină membre cu drepturi depline ale Uniunii Europene este armonizarea legislației lor cu principiile, metodologia și standardele indicate în codul respectiv.

În urma mai multor ani de monitorizare, de desfășurare a diferitor programe de acordare de asistență tehnică, consultații și expertiză în ȚECE, FMI a hotărât să scoată în evidență necesitatea unei transparențe mai mari nu numai în domeniul fiscal, ci și în privința informației monetare și statistice la care poate avea acces publicul din statele respective. Devine tot mai important ca procesul de stabilire a politicii fiscale și de executare a bugetului de stat să fie cu mult mai transparent decât este astăzi. Cu toate acestea, până la apariția codului FMI nimeni nu a explicat într-un mod exhaustiv ce înseamnă transparență fiscală și în ce constau practicile la care trebuie să adere țările pentru a o asigura.

Sarcina guvernelor de a asigura transparența fiscală a procesului de stabilire a politicii fiscale și executare a bugetului devine tot mai complexă și importantă pe an ce trece. Mai complexă, pentru că impactul și tipurile acțiunilor fiscale și cvasifiscale au devenit mai mari și respectiv mai variate. Mai importantă, pentru că standardele impuse de către piețele financiare sînt astăzi mai înalte și mult mai dificil de satisfăcut decât înainte, iar viteza cu care reacționează piața la evoluțiile fiscale nefavorabile a devenit și ea mai rapidă și mai pronunțată. De asemenea, conceptul de transparență fiscală urma să ia în consi-

derație factori de ordin cultural, juridic și instituțional.

Astfel, scopul codului FMI a fost formularea unor principii generale asupra transparenței fiscale care să poată fi acceptate de către toate țările. Propunem atenției cititorului pe cele mai importante:

1) claritatea rolurilor și responsabilităților;

2) accesul liber la informația de interes public;

3) transparența procesului de formare și executare a bugetului, precum și accesul larg și nestingherit al publicului la rezultatele rapoartelor privind modul în care a fost executat bugetul.

Primul principiu servește drept bază pentru toate celelalte. O definiție precisă, lipsită de tot felul de ambiguități, a diverselor roluri și a responsabilităților — atât ale funcționarilor publici de toate nivelele, cât și ale reprezentanților sectorului privat — reprezintă o precondiție extrem de importantă pentru încercarea de a formula clar politicile fiscale și modul în care acestea sînt aplicate. Doar astfel se poate asigura responsabilitatea electorală și stabili o linie de demarcație între: a) sectorul public și cel privat; b) iar în interiorul sectorului public - între activitățile fiscale, monetare și cele ale agențiilor publice; c) diferite nivele de guvernare.

Codul FMI nu indică responsabilitățile și nu insistă asupra vreunei structuri instituționale specifice a agențiilor guvernamentale, ci doar demonstrează că transparența este un factor menit să sporească eficiența operațiunilor guvernamentale. De asemenea, codul FMI nu se referă la diverse remedii fiscale dubioase în opinia sa, cum ar fi, de exemplu menținerea unui număr exagerat de mare de fonduri extrabugetare (FEB) sau recurgerea la activități cvasifiscale. De fapt, codul FMI atenționează ca, în cazul în care FEB și activită-

țile cvasifiscale joacă un anumit rol, acesta trebuie definit, iar consecințele lor financiare identificate și făcute publice.

Cel de al doilea principiu acoperă necesitatea unei informații fiscale prompte, exacte și inteligibile. Guvernele sînt obligate să facă tot ce le stă în putință pentru a aduce la cunoștința publicului prin toate mijloacele posibile această informație. Conceptul de inteligibilitate presupune o informație mai amplă decât simpla prezentare a bugetului de stat cu toate schemele și planurile lui. Codul accentuează necesitatea raportării exacte a rezultatelor executării bugetului la anumite etape și cea a evaluării impactului FEB și activităților cvasifiscale asupra bugetului.

Cel de al treilea principiu se referă la practicile din cadrul procesului de pregătire și executare a bugetului, precum și de relatare a rezultatelor modului în care acesta a fost aplicat. Principiul respectiv constituie baza transparenței fiscale și a practicilor și standardelor ce urmează a fi universal aplicabile în sistemele bugetare ale diferitor țări. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Fiscal Transparency: The IMF Code*. Revista *Public Management Forum*, vol. V, nr. 1, ianuarie-februarie 1999. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

CELE CINCI PRINCIPII DE BAZĂ ALE UNEI COMUNITĂȚI PROSPERE

Michael K. Briand

Există cinci principii de bază pe care trebuie să le respecte o comunitate pentru a-și asigura prosperitatea și dezvoltarea normală: 1) includerea; 2) înțelegerea; 3) deliberarea; 4) cooperarea și 5) realismul.

Eu le numesc drept "cinci principii pentru o comunitate care funcționează", întrucât ele se referă la o comunitate reală și nu la una ideală, adică la o comunitate care reacționează eficient și prompt la tot felul de probleme, provocări și posibilități, și în consecință ia niște decizii în concordanță cu cele principii menționate mai sus.

Includere înseamnă că procesul de stabilire a modului în care să fie abordate problemele publice presupune participarea activă a

să înțeleagă cât mai bine despre ce e vorba și să poată emite opinii chibzuite și bazate pe informații veridice. Înțelegerea înseamnă să privești lucrurile din perspectiva cetățenilor simpli, să "intri în pielea" lor. Dacă procedez astfel, atunci ceea ce înțeleg eu corespunde lucrurilor pe care eu le voi simți și nu cel în situația căruia încerc să intru. Cu cât sîntem mai diferiți, cu atît mai adînc trebuie să "sondez" pentru a localiza acel nivel motivațional la care sîntem "aceeași".

Deliberarea. Pe parcursul vieții noastre, sîntem deseori puși în situația de a alege între lucruri diferite pe care le considerăm drept bune și valoroase. Activitățile, afacerile și stilurile de viață pe care noi, ființe umane, le judecăm și

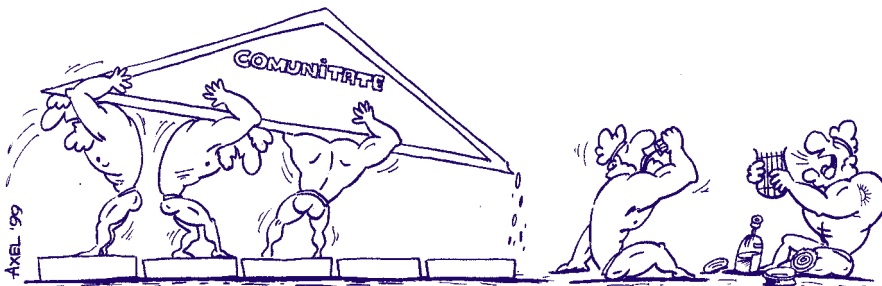
ori pentru reeducarea și reintegrarea criminalilor în societate?

Cooperare înseamnă a lucra împreună, în interes reciproc. Cooperarea trebuie deosebit de colaborare care înseamnă o formă mai pronunțată a cooperării și este posibilă doar în urma stabilirii unui scop comun. Este important să le distingem una de alta, pentru că deosebirea respectivă ne reamintește că interesele politice pe care le urmărim adesea se bat cap în cap. Ea ne mai reamintește că noi trebuie să lucrăm împreună și de comun acord, pentru că aceasta este în interesul nostru al tuturor - nu pentru că noi dorim exact același lucru ca și persoanele ce nu sînt de acord cu noi, dar fiindcă noi înțelegem că putem profita și cîștiga mult mai mult de pe urma deciziei pragmatice de a lucra împreună, încercînd să diminuăm divergențele pornind de la faptul că oricine din noi vrea să trăiască în condiții normale și stabile de viață, decît să ne angajăm într-o concurență acerbă ce s-ar dovedi dăunătoare tuturor părților concurențe implicate.

Realism înseamnă recunoașterea și acceptarea unui număr de obstacole - unele mai mari, altele mai mici - care stau în calea unei aplicării durabile și productive a politicilor practice și benefice pentru comunitate.

Cetățenii trebuie să arate prin exemple concrete că politicile pot fi practice, deci și efective. Cetățenii nu trebuie să se arunce val-vîrtej spre victorii mărețe și glorioase al căror preț îl constituie de cele mai multe ori nenumărate sacrificii, lipsuri și nedreptăți, ci să-și îndrepte comunitățile pe acel drum al victoriilor mici, sigure și stabile care este cunoscut sub numele de democrație. Adevărata democrație. ■

(Textul de față reprezintă traducerea și adaptarea unor fragmente din lucrarea *Five Principles For A Community That Works*. Revista *National Civic Review*, vol.87, nr. 3, octombrie-noiembrie 1998. Toate drepturile aparțin editorilor. Traducere de Gabriel Mumjiev.)

unui număr cât mai mare de persoane simple, nu doar cea a reprezentanților autorităților publice. Aceasta este o cerință practică necesară identificării și aplicării unor politici publice cu adevărat efective. Dacă cetățenii simpli urmează să fie afectați într-un fel sau altul de modul în care o problemă urmează a fi abordată și soluționată, ei trebuie neapărat incluși în procesul de discutare și soluționare a chestiunii respective. Dacă acest lucru nu este posibil, ei trebuie bine informați despre ce este vorba, iar punctele lor de vedere să fie luate în considerație.

Înțelegerea înseamnă că procesul de luare a deciziilor privind treburile publice trebuie să înceapă cu oferirea unor informații și analize ample, detaliate privind problema în discuție pentru ca fiecare cetățean

care, în schimb, ne motivează să acționăm într-un fel sau altul, sînt adeseori incompatibile. Ne întrebăm mereu căror lucruri să acordăm o importanță mai mare. De exemplu, ce să alegem: satisfacția și bucuria de a avea și crește copii ori libertatea și plăcerea de a trăi viața doar pentru noi înșine, fără să avem nici un fel de obligații față de cineva care depinde de noi? Sîntem adesea în fața unei dileme, unei alegeri dificile și imprevizibile. Orice chestiune de interes public ridică asemenea probleme. Oamenii se văd nevoiți să aleagă între mai multe soluții. Fiecare din ele pare mai atractivă. De exemplu, cum ar trebui să cheltuiem banii în cazul criminalilor: pentru asigurarea unei securități mai mari a populației și instituțiilor,

EFECTELE REÎNREGISTRĂRII PARTIDELOR POLITICE

Igor Boțan

Alegerile locale din 23 mai a.c. se vor desfășura în condiții marcate de câteva evenimente de ordin legislativ menite să genereze schimbări importante în diferite domenii ale vieții social-politice. În primul rând, noua legislație privind administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială conferă un rol extrem de important autorităților locale în condițiile autonomiei locale bazate pe o relativă autosuficiență economico-financiară a județelor. În al doilea rând, modificarea *Legii privind partidele și alte organizații social-politice* facilitează creșterea rolului partidelor puternice în societate. Acest lucru devine semnificativ, dacă observăm că și legislația electorală, atât prin sistemul electoral prevăzut pentru alegerea Parlamentului și consiliilor locale, cât și prin barierele puse în calea candidaților independenți, urmărește același scop.

Codul electoral a unificat procedurile electorale pentru orice tip de alegeri, accentuând rolul deosebit al partidelor politice, inclusiv în alegerile locale, și punând capăt polemicilor experților locali de acum câțiva ani referitoare la ponderea relativă a caracterului politic sau administrativ al alegerilor locale. Consecințele pentru administrația publică locală sînt evidente. În primul rând, prefectii în noile județe au fost numiți, luîndu-se în considerație printre altele și apartenența politică a potențialilor candidați. Mai mult, unul dintre ei a subliniat public că pentru munca pe care o vor desfășura prefectii este de primă importanță setul valoric, adică doctrina politică în baza căreia se proiectează viitoarele reforme și dezvoltarea teritoriilor în care ei vor conduce serviciile desconcentrate ale administrației centrale. Acest lucru se corelează bine cu campania din ultima vreme în cadrul căreia un număr de partide puternice scot cu insistență în prim plan apartenența doctrinară, deși s-ar părea că în ajunul alegerilor locale ar trebui să domine aspectul administrativ al mesajului politic. Am putea presupune că această întoarcere spre doctrine este efectul campaniei de reînregistrare a partidelor politice.

La 12 martie a luat sfîrșit perioada de 3 luni, destinată reînregistrării parti-

delor politice în conformitate cu prevederile *Legii privind modificarea și completarea Legii privind partidele și alte organizații social-politice*. Un prim rezultat al reînregistrării, așteptat oarecum, este micșorarea numărului de partide de la 50 la 24. La prima vedere - un rezultat destul de impresionant. Dar mulți dintre cei care au susținut ideea *salubrității spectrului politic* din Republica Moldova au recunoscut că scopul scontat nu a fost atins, dat fiind că potențialul partidelor de a recruta noi membri permite o depășire substanțială a pragului de 5000 de membri stabilit de lege. Putem presupune că procesul de înregistrare a partidelor va continua dar, probabil, foarte lent. Cele 24 de partide care s-au grăbit să se reînregistreze în termenii prevăzuți de lege au urmărit două scopuri - asigurarea continuității în activitatea formațiunii și participarea în calitate de concurenți electorali în campania pentru alegerea organelor autoadministrării locale. Aceste lucruri au fost realizate practic de către toate partidele mai mult sau mai puțin importante care reprezintă niște potențiale centre de atracție în privința formării eventualelor blocuri electorale. În consecință, am putea afirma că nu se prevede micșorarea numărului concurenților electorali, ceea ce ar fi trebuit să fie adevăratul scop al reînregistrării. Din spectrul politic au dispărut doar partidele mici, care în ultimele campanii electorale au jucat rolul de sateliți ai unor partide mai puternice, iar elitele lor au fost absorbite de acestea din urmă. A doua categorie de partide care a dispărut din registrul Ministerului Justiției nu "deranja" electoratul prea mult nici pînă la începerea procesului de reînregistrare.

Al doilea rezultat, neașteptat de această dată, este că cetățenii Republicii Moldova au dat dovadă de o misterioasă *elasticitate politică*. Astfel, numărul cetățenilor care sînt membri de partid a crescut, cel puțin, de două ori în urma reînregistrării. Această concluzie se bazează pe informațiile date publicității de către Ministerul Justiției. În conformitate cu datele respective, după reînregistrare aproximativ 200 000 de cetățeni au devenit membri ai celor 24 de partide,

adică aproximativ 9 % din cetățenii cu drept de vot. Un sondaj de opinie realizat de IFES și SISI - *Opinia* în martie 1995 atesta că doar aproximativ 4% din cetățenii cu drept de vot se declarau la acel moment membri ai unui partid. Evident, sondajele au o marjă de eroare, dar se pare că de data aceasta efectul este într-adevăr semnificativ.

Un al treilea rezultat al reînregistrării, tot neașteptat după cum s-a menționat, este scoaterea în evidență a mesajului doctrinar care în campaniile electorale precedente a mobilizat într-o măsură neînsemnată voința alegătorilor. Explicația acestui efect ne-o oferă chiar unii lideri ai partidelor ce au trecut recent procedura de reînregistrare. În opinia lor, în campaniile electorale vor continua să predomine mesajele cu caracter mai mult sau mai puțin populist, însă mobilizarea liderilor locali pentru colectarea celor 5000 de semnături a necesitat schimbarea și diferențierea mesajului politic adresat acestora. Al doilea lucru este că perspectiva deschisă de reforma administrației publice locale, cînd o bună parte din puterea reală va trece în organele administrației locale, necesită pregătirea adecvată a cadrelor promovate preponderent de partide în aceste organe. Iar, după cum bine ne amintim, *cadrele hotărâsc totul* și trebuie instruite pe baza valorilor autentice. Al treilea moment se referă la perspectiva în care elitele locale din județene vor înțelege propria importanță în viața social-economică a țării și vor încerca să joace un rol tot mai independent de elitele de la nivel central. Dacă acest lucru se va întîmpla, procesul de democratizare interioară a partidelor va fi inevitabil, mai cu seamă, fiindcă legea modificată a partidelor nu lasă loc pentru constituirea partidelor regionale. În aceste condiții, unul din principalele elemente de legătură între elitele de partid centrale și cele locale va deveni doctrina. Optica respectivă ne lasă să întrezărim în viitor și posibile cerințe ale elitelor județene privind modificarea sistemului electoral pentru alegerea Parlamentului pe baza listelor constituite la nivel județean, și nu la nivel central, cum se întîmplă astăzi.

Practic, alegerile în consiliile județene vor constitui prima experiență în acest sens, modul lor de desfășurare fiind identic cu cel pentru alegerea Parlamentului în mai multe circumstanțe. Concluzia este că va crește rolul mesajului politic diferențiat: doctrinar pentru potențialii liderii locali și populist pentru marea majoritate a electoratului. Campania electorală care a început recent vine doar să accentueze o dată în plus acest lucru, mai ales în cazul formațiunilor cu șanse mari de succes. Astfel, liderii Frontului Popular Creștin Democrat (FPCD) sînt tot mai insistent numiți *creștin-democrați* de către presa care-i simpatizează, liderii Partidului Forțelor Democratice (PFD) își demonstrează și reafirmă opțiunea liberală, Alianța Civică pentru Reforme (ACR) face bloc comun cu Partidul Social-Democrat (PSD), păstrînd în denumire apartenența doctrinară social-democrată, Blocul Comuniștilor, Agrarienilor și Socialiștilor merg în alegeri cu simbolul PC, iar centristii care au mizat pe *îndepărtarea de extreme* i-au atras de partea lor pe unii lideri politici cu viziuni social-democrate, accentuîndu-și în acest fel apartenența doctrinară. Din formațiunile mari doar Convenția Democrată (CD) nu a făcut deocamdată declarații cu caracter vădit doctrinar, mizînd mai mult pe autoritatea liderului său, deși alianța cu Liga Creștin-Democrată a Femeilor (CDF) și Partidul Ecologist (PE) oferă o imagine grăitoare în acest sens. În

aceleși timp, platformele electorale ale candidaților înaintați de aceste formațiuni poartă un caracter cît se poate de simplu, bazat pe promisiuni de a rezolva rapid cutare sau cutare problemă de importanță imediată.

Concluzia de mai sus are și o anumită bază empirică. Este de ajuns să se facă o simplă analiză a rezultatelor alegerilor precedente pentru a înțelege cui îi este adresat mesajul doctrinar. Din lipsă de spațiu ne vom referi doar la ultimele alegeri parlamentare. Dacă în localitățile urbane și rurale relativ mari - în care practic se decid rezultatele alegerilor - factorii importanți ce determină opțiunea electoratului au fost analizați și definiți destul de bine, atunci în localitățile mici, cu numărul de locuitori mai mic de 1500 se pare că aceștia fuseseră ignorați. Însă, cea mai mare parte a celor 25% de voturi distribuite proporțional partidelor ce au trecut pragul de 4% se găsesc în aceste localități mici. Tocmai în localitățile respective iese la iveală în mod vădit rolul jucat de liderii locali. Influența lor se datorează așa-numitei mentalități parohiale. În aceste localități biserica, școala primară și dispensarul reprezintă principalele instituții în care activează potențialii lideri cu o educație relativ foarte bună, a căror autoritate a crescut mai ales după desființarea colhozurilor. O privire aruncată asupra rezultatelor alegerilor din 1994 și 1995 ne arată că succesul Partidului Democrat Agrar (PDA) a fost în mare

măsură bazat și pe utilizarea iscusită a culturii politice parohiale. După sciziunile succesive ale PDAM liderii din aceste localități au rămas oarecum dezorientați, iar celelalte partide mari erau preocupate de întărirea pozițiilor în localitățile cu un număr mare de alegători. Partidele mici au folosit pe deplin această nișă neexplorată de cele mari pentru a se afirma. Exact în majoritatea localităților date, cu populație redusă, partidele mici și cele exotice au depășit pragul electoral de 4% (vezi tabelul). Altfel, cum am putea explica faptul că în imediata vecinătate - unde principalii parametri social-economici sînt practic aceiași - voturile alegătorilor sînt distribuite în mod absolut diferit?

Comasarea localităților mici în comune cu cel puțin 2500 de locuitori va tinde să șteargă această diferențiere, atrăgîndu-le în cîmpul de vedere al partidelor mari, iar cooptarea liderilor locali devine extrem de importantă în acest sens. Ar fi prematur să credem că mesajul doctrinar adresat liderilor locali va avea efecte imediate, analiza parametrilor ce motivează în mod cardinal comportamentul electoral al alegătorilor din Moldova ne demonstrează că acești parametri se află în afara spațiului doctrinar. Totuși, în perspectivă, se pare că politicienii care fac declarații publice precum că mesajul politic bazat pe doctrină nu are nici o importanță practică în condițiile Republicii Moldova fac o mare greșeală. ■

Tabel: Numărul de localități în care partidele ce n-au depășit pragul de trecere la nivel național au acumulat mai mult de 4% din voturi

	>4% pe raion	4 - 10%	10 - 20%	20 - 30%	30 - 40%	40 - 50%	> 50%
Partidul Democrat -Agrar	14	176	103	37	17	6	8
Alianța Civică "Furnica"	8	182	33	11	6	2	
Alianța Forțelor Democratice	4	111	31	10	3		1
Partidul Dreptății Social-Economice	2	128	37	10	5		1
Partidul Social-Democrat	4	118	34	6		1	1
Blocul Unitatea Socialistă	2	25	5				
Blocul Social-Democrat "Speranța"		43	9		4	1	1
Partidul Socialiștilor	1	9	1		1		
Partidul Reformei		9	2				
Uniunea Creștin-Democrată		10	4	1			

- În ziua de 4 martie, IFES-Moldova și Direcția Juridică a Parlamentului au organizat o masă rotundă în cadrul căreia au fost discutate diverse aspecte ale Legii cu privire la administrația publică locală.

Aspect de la seminarul regional *Administrația publică locală în Republica Moldova* din 11 martie

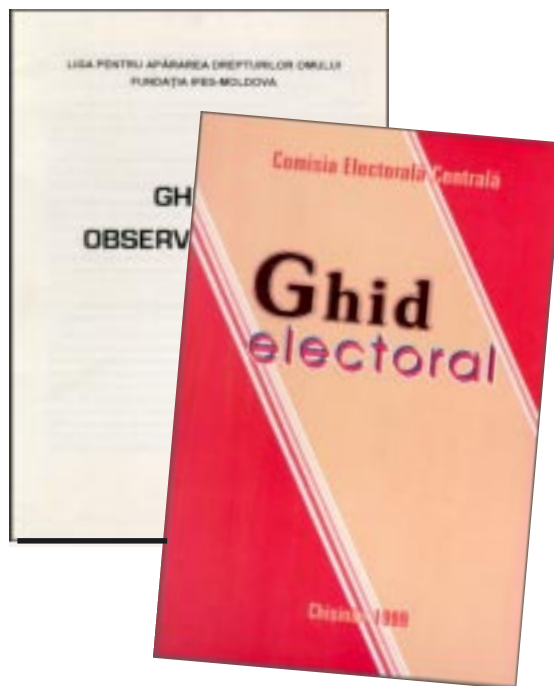
- În ziua de 11 martie, fundațiile IFES-Moldova și "Viitorul" au organizat în orașul Orhei seminarul regional *Administrația publică locală în Republica Moldova*. La lucrările seminarului au participat peste 60 reprezentanți ai autorităților publice locale din județul Orhei, precum și experți din partea Academiei de studii economice și Guvernului. Subiectul principal al discuțiilor l-a constituit reforma administrației publice din Moldova și condițiile ce urmează a fi îndeplinite pentru a o realiza cu succes. De asemenea, cei prezenți au avut posibilitatea de a participa la un curs de instruire privind modalitățile prin care pot fi preîntâmpinate și soluționate diferite situații de conflict cu care se pot confrunta autoritățile publice locale. Au mai fost, totodată, discutate probleme legate de formarea și executarea bugetelor locale.

- La mijlocul lunii martie, IFES-Moldova a tipărit în limba rusă versiunea *Digest* a buletinului său informativ "Vocea Civică". Ea cuprinde materialele cele mai reprezentative ce s-au publicat în edițiile românești ale buletinului pe parcursul anului 1998

- În ziua de 25 martie, fundațiile IFES-Moldova și "Viitorul" au organizat în orașul Ungheni seminarul regional *Administrația publică locală în Republica Moldova*. Peste 60 primari și consilieri locali au participat la această reuniune pentru a discuta diverse aspecte ale noii legislații care reglementează activitatea administrației publice locale.

- În ziua de 29 martie, reprezentantul IFES-Moldova a participat la ședința Comisiei de certificare a utilității publice a asociațiilor obștești de pe lângă Ministerul de Justiție.

- La sfârșitul lunii martie a fost publicată broșura *Ghidul electoral*, elaborată și editată în comun de către Comisia Electorală Centrală și IFES-Moldova. Ghidul se adresează în special funcționarilor electorali, cuprinzând părți relevante ale legislației curente care reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor. De asemenea, ghidul mai este dotat cu un calendar electoral și un studiu asupra sistemelor electorale folosite în lume.

- La începutul lunii aprilie a fost publicată broșura *Ghidul observatorului*, elaborată și editată în comun de către IFES-Moldova și Liga pentru apărarea drepturilor omului din Moldova (LADOM). Ghidul reprezintă un instrument practic și eficient de însușire a standardelor internaționale de observare a alegerilor și se adresează în principal observatorilor locali. El a fost elaborat pe baza prevederilor Codului electoral și a experienței de observare a alegerilor din Moldova în anii precedenți.

- Începînd cu 6 aprilie, postul de radio "Antena C" al municipiului Chișinău difuzează emisiunea *Vocea Civică - ghid radiofonic pentru alegători*, realizată în comun de către IFES-Moldova și LADOM. Cei interesați de rolul alegerilor libere și corecte într-o societate democratică, drepturile electorale, observarea alegerilor, rolul și statutul funcționarilor electorali, problemele reformei administrativ-teritoriale a Moldovei etc., pot audia emisiunea în zilele de marți și vineri la ora 17:40, pînă la 21 mai 1999.

- În ziua de 9 aprilie, reprezentantul IFES-Moldova, Gabriel Mumjiev, a participat la lucrările seminarului internațional *Alegerile locale și impactul lor asupra societății* în cadrul căruia a vorbit despre aspecte ale reflectării campaniei electorale în mijloacele de informare în masă. Seminarul a fost organizat în Chișinău de către Asociația primarilor și colectivităților locale și Consiliul Europei. ■

Institutul pentru probleme de dezvoltare a societății (IPDS)

este o organizație științifică neguvernamentală, non-profit, și neafiliată politic.

IPDS și-a început activitatea în luna mai a anului 1997, căpătînd personalitate juridică la 3 martie 1998.

Vocea Civică

Volumul 5, Nr.2 (23) Martie-Aprilie 1999

Editor

IFES-Moldova
Str. George Meniuc, nr. 3
MD2009 Chișinău, Moldova

Tel.: 733255, 731477

Fax: 733621

E-mail: office@ifes.moldnet.md

IFES-Moldova

Director
Dorin Tudoran

Coordonator principal
de programe

Igor Boțan

Coordonator
financiar-administrativ

Victor Gane

Coordonator Centrul
de resurse/Machetare

Tamara Chitoroagă

Coordonator de program

Gabriel Mumjiev

Asistent/Relații cu publicul

Ina Gutium

Șofer/Curier

Andrei Bardari

Programul IFES în Moldova este
finanțat de Agenția Statelor Unite
pentru Dezvoltare Internațională,
USAID

Membrii IPDS sînt savanți, experți, specialiști și profesori în instituțiile superioare de învățămînt.

Scopul de bază al IPDS constă în cercetarea problemelor legate de dezvoltarea socială și promovarea în practică a valorilor societății democratice și ale statului de drept.

Prioritățile IPDS:

- studierea sistematică a proceselor social-economice și a aspectelor majore ale evoluției comunităților;
- desfășurarea unor activități practice în vederea consolidării societății civile și îmbunătățirii situației social-economice;
- desfășurarea unor activități practice în vederea îmbunătățirii culturii interacțiunilor sociale și dezvoltării comunicării sociale.

Activități:

- elaborarea, adaptarea și implementarea managementului social;
- preîntîmpinarea și soluționarea pe cale pașnică și legală a crizelor și conflictelor sociale;
- promovarea unei colaborări reale între sectoarele societății și grupurile sociale;
- promovarea toleranței sociale și religioase;
- desfășurarea unor activități menite să contribuie la îmbunătățirea relațiilor interetnice;
- organizarea și desfășurarea unor seminare, conferințe și cursuri de instruire în următoarele domenii: arta comunicării, strategii de adoptare a deciziilor, arta de a purta negocieri și discuții în situații conflictuale;
- analiza sistematică a proceselor de dezvoltare socială;
- efectuarea unor sondaje sociologice și cercetări psihologico-sociale;
- efectuarea unor cercetări în domeniile dezvoltării durabile și ecologiei sociale;
- elaborarea unor recomandări practice privind activitatea instituțiilor democratice;
- sprijinirea procesului de integrare a Moldovei în spațiul economic, informațional și cultural european și mondial;
- participarea la proiecte și programe guvernamentale, neguvernamentale și internaționale;
- oferirea de expertiză pe marginea propunerilor, sugestiilor, programelor, concepțiilor și proiectelor de lege care vizează soluționarea diferitor probleme sociale importante, precum și participarea nemijlocită la elaborarea documentelor respective;
- sprijinirea inițiativelor civice ale organizațiilor de tineret și proiectelor care urmăresc dezvoltarea tineretului. ■

Președinte: Serghei Kartășev.

Adresa: 2001 Moldova, Chișinău, C.P. 4046,
tel.: 739040, 260187, E-mail: bstheim@hotmail.com

Opiniile exprimate în articolele publicate aparțin autorilor și nu reprezintă, în mod necesar, și punctul de vedere al Vocii Civice. Întreaga responsabilitate pentru veridicitatea celor afirmate aparține exclusiv autorilor articolelor.